

Forslag til forespørgselsdebat om, hvordan vi gennem reformer kan skabe et solidt fundament for en selv bærende økonomi.

(Medlem af Inatsisartut Randi Vestergaard Evaldsen, Demokraterne)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

1. behandling

Tak for denne mulighed for en debat om fundamentet for udviklingen af en selv bærende økonomi og de nødvendige reformer.

Naalakkersuisut glæder sig over, at forslaget vidner om bred politisk interesse for udvikling af vort velfærdssamfund og sikringen af dets fremtid. Dog må Naalakkersuisut gøre opmærksom på, at Finansloven for 2017 faktisk udviser et overskud – og ikke som anført af forslagsstilleren et underskud. Naalakkersuisut vil også i al stilfærdighed nævne, at regnskabsresultatet for 2016 endte meget tilfredsstillende. Der bør derfor ikke være tvivl om, at Naalakkersuisuts finanspolitik er sund.

Naalakkersuisut har jo netop iværksat arbejdet med en række reformer, der samlet vil føre landet i retning af en selv bærende økonomi. Naalakkersuisut skal senere i svarnotatet tillade sig kort at gennemgå enkelte af disse.

Spørgsmålet om selvstændighed skal ses bredere. Det handler også om udvikling på en række andre ikke snævert økonomiske områder. Man kan nævne udvikling af de menneskelige kompetencer i vort land, tilpasning af vores administrative apparat og så videre. Og så handler det om at mindske den økonomiske ulighed og fremme pengestrømmene her i landet.

Naalakkersuisut noterer sig, at Forslagsstiller ønsker yderligere forhøjelser af pensionsalderen. Naalakkersuisut vil i forbindelse med det spørgsmål påpege, at der allerede er en ændring af pensionsalderen under indfasning, fra 65 til 66 år fra 1. januar i år og yderligere fra 66 til 67 år fra 1. januar 2021, dog således at det fortsat er muligt at blive pensionist fra 65 år, hvis borgeren har været beskæftiget i mindst 35 år med fysisk eller psykisk hårdt arbejde. Naalakkersuisut finder ikke, at der på nuværende tidspunkt overhovedet er grundlag for at diskutere en yderligere forhøjelse af pensionsalderen. Det ville være en mangel på respekt overfor de mennesker, som i mange år har arbejdet hårdt for vort lands udvikling, og som fortjener at kunne planlægge deres pensionsliv uden bekymring for om pensionsalderen sættes yderligere op.

Ligesom forslagsstilleren ser Naalakkersuisut til gengæld gerne, at vore ældre medborgere bliver længere på arbejdsmarkedet, i det omfang, de i øvrigt føler sig i stand til dette. Netop dette forhold har Naalakkersuisut faktisk tilgodeset i den seneste reform af alderspensionen, hvor man netop har indført økonomiske incitament i form af muligheden for større

biindtægter uden nedsættelse af alderspensionen for ældre, der kan og gerne vil fortsætte med at være erhvervsaktive.

Naalakkersuisut har hæftet sig ved Forslagsstillers ønske om sænkning af selskabsskatten. En nedsættelse af selskabsskatten vil som udgangspunkt koste 9 mio. kr. per procentpoint. Det vil sige, at en nedsættelse af selskabsskatten med f.eks. 20 procent vil koste de offentlige kasser 180 mio. kr. årligt. Naalakkersuisut forfølger et spor med mere lighed i samfundet og i den forbindelse bliver det bidrag fra erhvervsvirksomhederne, som selskabsskatten udgør, svært at undvære i de offentlige budgetter.

Derudover er man nødt til at se reglerne om selskabsskat og afskrivninger i sammenhæng. Særligt for nystartede virksomheder er afskrivningsreglerne oftest af større betydning end selskabsskatten, og vi har her i landet fortsat nogle ganske gunstige afskrivningsregler. En sænkning af selskabsskatten ligger derfor ikke lige om hjørnet, og et forslag herom vil under alle omstændigheder først skulle analyseres nærmere. Det betyder imidlertid langt fra, at Naalakkersuisut negligerer erhvervslivets forhold.

Der er således over de seneste samlinger gennemført en stor sammenhængende reform af hele erhvervslovgivningen, så vore virksomheder kan være rustet til fremtiden. Gode, kendte og stabile rammevilkår er nøglen – ikke selskabsskatteændringer, hvis effekt kan være tvivlsom. Det skal i denne forbindelse også nævnes, at mange af vore erhvervsvirksomheder i disse år har store overskud, hvorfor behovet for at nedsætte selskabsskatten ikke synes så iøjnefaldende, som Forslagsstiller gerne vil gøre det til.

Forslagsstiller foreslår, at der skal ske en større indsats for at flytte borgere fra passiv forsørgelse til reelle jobs. Naalakkersuisut er enig i, det er nødvendigt med en reform af de sociale ydelser, og herunder af den offentlige hjælp. Denne reform skal både sikre et reelt incitament til at søge lønnet beskæftigelse og et fundament for en værdig tilværelse. Et sådant arbejde er allerede iværksat, bl.a. i forhold til en regulering af satserne for børnetilskud. Det er vigtigt at flytte så mange borgere som muligt fra passiv forsørgelse til en lønnet beskæftigelse. I denne sammenhæng er en reform af indsatsen omkring børn og unge med særlige behov også en del af Naalakkersuisuts samlede reformprofil. Vi må således aldrig glemme, at børnene er vores vigtigste ressource. Ligeledes må sammensætningen af indkomstskattesystemet ses i sammenhæng med de sociale ydelser og arbejdsmarkedsydelse. Det er vigtigt, at give borgerne mulighed for at flytte fra passiv forsørgelse til reelle jobs. Det skal kunne betale sig at arbejde og at flytte efter arbejde. Disse hensyn vil alle blive overvejet i Naalakkersuisuts kommende lovforslag.

Forslagsstiller anfører direkte, at det bør være et delmål med reformarbejdet på det sociale område at beskære en række sociale ydelser for at gøre det mere attraktivt at arbejde. Naalakkersuisut vil som sagt gerne være med til at gøre det mere attraktivt at arbejde, men Naalakkersuisut er slet ikke enig i, at dette skal ske ved en sådan systematisk fattiggørelse af vore svageste medborgere. Som Naalakkersuisut anfører i den seneste udgave af Politisk-Økonomisk beretning er der rent faktisk en internationalt anerkendt samlet samfundsøkonomisk gevinst ved at begrænse den økonomiske ulighed. Forslagsstillers idé fører direkte til øget økonomisk ulighed, og det ser Naalakkersuisut både som uretfærdigt og som en basalt set forkert økonomisk tilgang til løsning af vores samfundsproblemer.

Forslagsstiller lægger op til en reform af boligområdet. Naalakkersuisut kan kun være enig med forslagsstilleren i, at boligområdet skal reformeres. En reform af boligområdet er et af Naalakkersuisuts prioriterede mål i koalitionsaftalen. Anlægsansvaret for området skal så vidt muligt overgå til kommunerne, så beslutningerne finder sted tættere på borgerne og beslutningsprocessen smidiggøres. De forskellige støtteordninger skal efterses, så midlerne målrettet anvendes på støtte til de husstande, som har behov for støtte. Det betyder konkret, at den mest velstillede del af befolkningen fremover må påregne at bære en større andel af udgiften til finansiering af egen bolig. De offentligt ejede udlejningsboliger skal i højere grad øremærkes den del af befolkningen, som ikke har de økonomiske forudsætninger for selv at investere i en bolig.

Forslagsstiller foreslår i denne forbindelse, at man skal overveje at øge rentefradraget for boliglån, for at gøre det mere attraktivt at eje egen bolig. Det mener Naalakkersuisut ikke er en farbar vej. Der er i forvejen 100 procent fradrag for renteudgifter på boliglån. Hvis man øgede dette fradrag til f.eks. 110 procent ville det være en yderligere skjult subsidiering af boligområdet, som helt overvejende ville komme de mest velstillede til gode. Naalakkersuisut ser det derfor som langt mere oplagt at omlægge det generelle rentefradrag, der også omfatter forbrugslån, til et egentligt rentetilskud, som alene omfatter renteudgifter på boliglån. Et sådant rentetilskud indgår i Naalakkersuisuts reformplaner.

Forslagsstiller kommer ikke ind på fiskeriområdet, som et af de områder, hvor der er behov for reformtiltag. Det underer Naalakkersuisut, eftersom fiskeriet i dag og i en del år fremover vil være landets vigtigste erhverv. Indtjeningen i fiskeriet er i øjeblikket meget tilfredsstillende. Situationen er derfor på en række områder forholdsvis gunstig. Vækst er opnåelig i alle egne af landet og i alle kommuner forudsat at den private sektor forstår at udnytte muligheder i et godt samarbejde med den offentlige sektor. Et af Naalakkersuisuts prioriterede reformmål er en reform af rammevilkårene for fiskeriet. Det er vigtigt for samfundet, at sikre den bedst mulige og mest retfærdige udnyttelse af de levende ressourcer i vort land. I den kommende fiskerilov, som Naalakkersuisut ønsker at fremlægge til efteråret, lægges op til et mere retfærdigt kvotesystem, som vil fremme vækst i bredden og udbrede velfærden til flere. Hermed vil en andel af de medborgere, som i dag er økonomisk marginaliserede, opnå at blive selvforsørgende, hvilket i sig selv vil have gunstige socioøkonomiske og dynamiske effekter.

I det hele taget arbejder Naalakkersuisut med en række reformtiltag men sigter på etablering af et langvarigt bæredygtigt grundlag for samfundets udvikling. I denne forbindelse kan særligt fremhæves de omfattende uddannelsesreformer, der arbejdes på, eller indsatsen omkring jobskabelse og sikring af en tilknytning til arbejdsmarkedet, der er så vigtig for mange menneskers generelle sociale og menneskelige situation.

Naalakkersuisut lægger vægt på, at der skal skabes vækst flere steder. Den økonomiske udvikling – og dermed udviklingen i velfærden – skal ske bredt. Turismen er en sektor med et lovende perspektiv både i Nord-, Øst- og Sydgrønland. Her er de rammevilkår ikke mindst i form af de infrastrukturinvesteringer på ikke mindst lufthavnsområdet, som Naalakkersuisut gennemfører i de kommende år, væsentlige. Men også etableringen af 4-5 visitorcentre rundt om i landet er også her værd at nævne.

Et andet felt, hvor vækstpotentialer så at sige fra naturens hånd er bredt fordelt er råstof erhvervet. Aktuelt kan Naalakkersuisut glæde sig over, at flere projekter udover rubinminen ved Qeqertarsuaq er i god gænge. Anorthosit-projektet ved Kangerlussuaq forventes at kunne påbegynde produktionen i starten af næste år. Zinkprojektet ved Citronen Fjord har fået sin udnyttelsestilladelse men kan under betingelse af, at selskabet opnår den nødvendige finansiering, påbegynde etablering inden for et par år.

Omkring jobskabelsen er Naalakkersuisut meget tilfreds med at se, at de tiltag, der blandt andet er igangsat på arbejdsmarkedsområdet, begynder at manifestere sig. Arbejdsløsheden har således været faldende igennem de seneste år. Og indenfor nogle områder endda så meget, at der faktisk mangler arbejdskraft, hvad vi skal være meget opmærksomme på.

Et andet tiltag, der kan hjælpe mange til en bedre tilværelse, er implementeringen af anbefalingerne i gælds og gældsafviklingsredegørelsen fra marts 2017, herunder introduktionen af Ilanngaassivik-systemet. Denne reform vil forebygge opbygningen af restancer til det offentlige og dermed give den enkelte bedre råderum i sin tilværelse.

Endelig vil Naalakkersuisut ikke undlade at nævne den ekstraordinære indsats rettet mod Østgrønland. Selvom denne indsats måske ikke betegnes som en traditionel reform, så er denne indsats alligevel vigtig at nævne i forhold til at Naalakkersuisuts ønske om at styrke udviklingen i hele landet.

For Naalakkersuisut er det væsentligt, at vejen frem mod selvstændighed hviler på en udvikling af en selv bærende og holdbar økonomi. I den forbindelse er det også vigtigt at fastholde en ansvarlig finanspolitik, hvor de fremadrettede investeringer i mennesker og infrastruktur er indbygget. Det er ikke Naalakkersuisuts politik at massakrere velfærdsstaten, for nu at bruge forslagsstillerens ordvalg. Det er heller ikke Naalakkersuisuts politik at lade skatter og afgifter stige i et omfang, så det medfører en masse på borgernes privatøkonomi.

De store ekstraordinære indtægter herunder overskuddet i 2016 skal komme befolkningen til gode. Naalakkersuisut arbejder derfor på at forberede et forslag til finansiering af omfattende udvidelser af den samlede lufthavnsstruktur. Det vil indebære, at det bliver nemmere og billigere for borgerne og virksomhederne at rejse internt i landet såvel som at rejse til og fra landet. Det skal være med til at skabe en vækst og øgede indtægter, der kan finansiere en fortsat og langsigtet velfærdsudvikling. Sådan bygges det konkrete fundament for selvstændigheden.

Afslutningsvis skal det understreges, at det er Naalakkersuisuts politik at sætte det enkelte menneskes muligheder for at udvikle sig og leve i et bæredygtigt samfund i centrum.

Naalakkersuisut ser frem til dagens debat i den sikre forvisning, at der vil være generel tilslutning til Naalakkersuisut økonomisk ansvarlige linje i arbejdet med at skabe grundlaget for en selv bærende økonomi og dermed større selvstændighed.